מסע סביב העולם

מ. זושצ'נקו

ציורים ס. בדרניקוב

כשהייתי בן שש לא ידעתי שלארץ צורה של כדור. אבל סטפקה, בן האיכר שאצלו בלינו בקייטנה, הסביר לי מה זה הארץ. הוא אמר:
"הארץ זה מעגל. אם הולכים ישר, אפשר לעבור סביב כל הארץ ובסוף לחזור למקום שממנו יוצאים." וכשלא האמנתי הוא נתן לי מכה בעורף ואמר:
"אני יוצא בקרוב למסע סביב לעולם עם אחותך לילה ולא אקח אתך. אין לי עניין ללכת עם טיפשים."
אבל אני רציתי מאוד ללכת ולכן נתתי לסטפקה אולר במתנה. האולר מצא חן בעיני סטפקה והוא הסכים לקחת אותי למסע סביב לעולם.
סטפקה ארגן בגן אספה כללית של המשתתפים. ושם אמר לי ולילה:
"מחר ההורים שלכם נוסעים העירה, ואמא שלי הולכת לכבס לבנים בנהר. אנו נעשה מה שתכננו.

נלך כל הזמן ישר וישר, מעל הרים ומדבריות, עד שנחזור שוב הנה, אפילו אם זה ייקח שנה שלמה.
ולילה שאלה:
"סטפקה, ואם נפגוש אינדיאנים?"
"מה שנוגע לאינדיאנים" אמר סטפקה "אז ניקח אותם שבויים."
"ואלה שלא ירצו להיות שבויים?" שאלתי.

"אלה שלא ירצו" ענה סטפקה "לא ניקח אותם שבי."
לילה אמרה:
"אקח שלושה רובלים מהקופה שלי. אני חושבת שהכסף הזה יספיק לנו."
וסטפקה אמר:
"שלושה רובלים יספיקו לנו, כי נזדקק לכסף רק כדי

לקנות פיצוחים וממתקים. מה שנוגע לאוכל, אז בדרך נהרוג חיות קטנות ונצלה את הבשר שלהן במדורה."

סטפקה הלך למחסן והביא משם שק ריק גדול

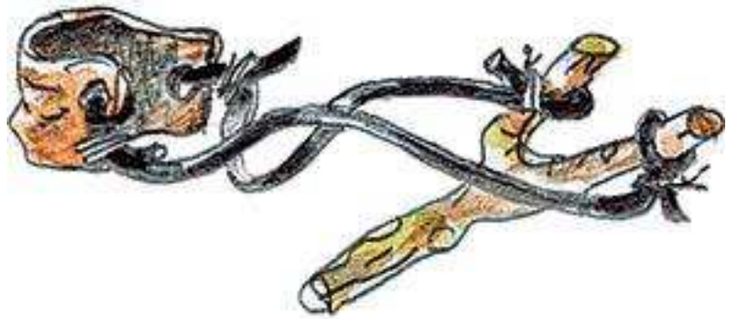

מקמח. ולתוך השק הזה התחלנו להעמיס דברים הנחוצים למסע ארוך. שמנו בשק לחם וסוכר, וחתיכת שומן, אחר כך שמנו כלים שונים - צלחות, קנקנים, מזלגות וסכינים. אחרי מחשבה שמנו גם עפרונות צבעוניים, פנס קסם, קערת חמר לרחצת ידיים, וזכוכית מגדלת להדלקת אש. ונוסף לאלה שמנו גם שתי שמיכות וכרית מהספה.
חוץ מכל אלה הכנתי גם שלוש מקלעות, חכה ורשת לציד פרפרים טרופיים.

למחרת, כאשר ההורים נסעו העירה לעבודה, ואמא של סטפקה הלכה לנהר לשטוף לבנים, עזבנו את הכפר פאסקי, בו גרנו.

הלכנו בדרך היער. לפנינו רץ טוזיק, הכלב של סטפקה. אחריו הלך סטפקה עם השק הגדול על כתפיו. אחרי סטפקה הלכה לילה עם חבל קפיצה.

אחרי לילה הלכתי אני, עם שלוש מקלעות, רשת פרפרים וחכה.

הלכנו בערך שעה.

בסוף סטפקה אמר:

"השק כבד מאוד. אני לא אסחב אותו לבדי. נישא אותו כל אחד מאתנו, לפי התור."

ואז לילה לקחה את השק.

אבל היא לא נשאה אותו הרבה זמן, כי לא היה לה מספיק כוח.

היא זרקה את השק על הארץ ואמרה:

"עכשיו מינקה יסחב."

כששמו לי את השק על הראש נאנחתי והשתוממתי כמה שהוא כבד. אבל השתוממתי עוד יותר כשניסיתי ללכת עם השק בדרך. השק משך אותי לאדמה ואני התנדנדתי כמו מטוטלת מצד לצד, עד שבסוף, אחרי עשרה צעדים, נפלתי עם השק

לתעלה.
ונפלתי בצורה מוזרה. קודם כל נפל לתעלה השק, ואני בעקבותיו, ישר על כל הדברים שבשק. ולמרות שלא הייתי כבד הצלחתי לשבור את כל הקנקנים, צלחות וגם את הקערה לרחצת ידיים.
לילה וסטפקה התפוצצו מצחוק כשראו איך אני מתגלגל בתעלה. ולכן גם לא כעסו עלי, כשראו את השברים.
סטפקה קרא לכלב טוזיק ורצה לשכנע אותו לסחוב את השק. אך שום דבר לא יצא מזה, כי טוזיק לא הבין מה אנו רוצים ממנו. גם אנחנו לא כל כך ידענו איך לשים את השק עליו. בזמן שתכננו זאת, טוזיק קרע את השק ותוך רגע אכל את כל השומן.
אז סטפקה החליט שנשא את השק ביחד.
תפסנו בפינות והלכנו עם השק. אך זה היה קשה ומאוד לא נוח. בכל זאת הלכנו כך קרוב לשעתיים.
בסוף יצאנו מהיער למדשאה.
כאן החליט סטפקה שנעשה הפסקה. הוא אמר: "כל פעם שננוח או כשנשכב לישון, אני אפשוט את הרגלים שלי בכיוון שבו אנו צריכים ללכת. כל מגלי הארצות הגדולים נהגו כך, ולכן לא סטו מהדרך הישרה שלהם."
וסטפקה התיישב על הדרך ופשט את רגליו קדימה.
פתחנו את השק והתחלנו לאכול.
אכלנו לחם עם אבקת סוכר.
פתאום התחילו להסתובב מעלינו צרעות. ואחת מהן, שכנראה רצתה לטעום סוכר, עקצה אותי בלחי. הלחי שלי התנפחה מיד כמו לחמנייה.
ובעצת סטפקה שמתי עליה אזוב, אדמה לחה ועלים.
אבל לפני שהלכנו הלאה סטפקה הוציא מהשק

כמעט הכל ממה שמנו בו, והלכנו ביתר קלות.
הלכתי בוכה ומילל אחרי כולם. הלחי צרבה וכאבה.
גם לילה לא הייתה מרצה מהמסע. היא נאנחה
ודיברה על חזרה הביתה. נזכרה שגם בבית היה
לנו טוב.

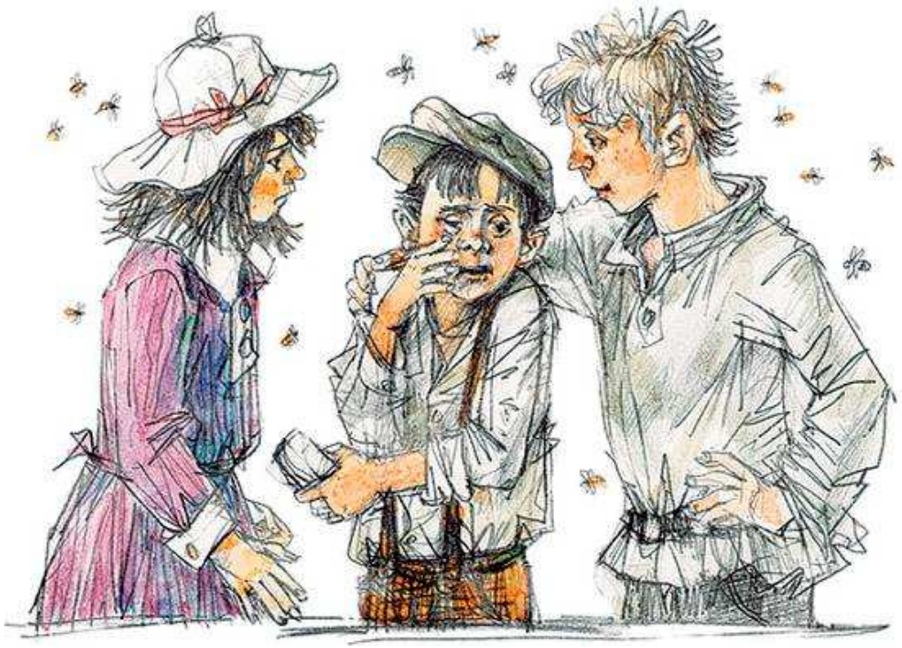

אבל סטפקה אסר לנו לחשוב על הבית. אמר:

"מי שידבר על חזרה הביתה אקשור אותו לעץ
ואשאיר למאכל הנמלים."
המשכנו ללכת במצב רוח ירוד.
ורק לטוזיק היה מצב רוח טוב. הוא הרים את זנבו,
רדף אחרי ציפורים ובנביחות ליווה את המסע
שלנו.
בסוף התחיל להחשיך.
סטפקה זרק את השק על הארץ והחלטנו ללון.
אספנו זרדים למדורה. סטפקה הוציא את הזכוכית
המגדלת מהשק, כדי להדליק מדורה.
אלא שהשמש כבר לא נראתה בשמיים. סטפקה
לא ידע מה לעשות. גם אנו התעצבנו. אכלנו לחם
ונשכבנו לישון בחושך. סטפקה נשכב בכובד ראש
עם רגליים קדימה והדגיש שלמחרת יהיה לנו ברור
באיזה כיוון ללכת.
סטפקה נרדם מיד. גם טוזיק הוריד את אפו. אבל

אנחנו עם לילה לא יכולנו להירדם במשך הרבה זמן. הפחיד אותנו היער החשוך ורעש העצים ברוח.

לילה נבהלה מענף יבש שחשבה אותו לנחש, והתחילה לבכות. אצטרובל שנפל מעץ הבהיל אותי כל כך שקפצתי מהארץ כמו כדור.

אבל בסוף נרדמנו.

התעוררתי כי לילה משכה אותי בכתף. היה עוד בוקר מוקדם, השמש עדיין לא עלתה.

לילה אמרה לי בלחש:

"מינקה, בזמן שסטפקה ישן, נסובב אותו עם רגליים בכוון הפוך. אחרת הוא יוביל אותנו מי יודע לאן."

הסתכלתי על סטפקה. הוא ישן עם חיוך על פניו. תפסנו אותו ברגליו ותוך רגע סיבבנו אותו בכוון הפוך, כך שראשו עשה חצי מעגל. סטפקה לא

התעורר.
הוא רק נשם עמוק, נפנף ביד ומלמל "אלי, הנה, אלי..."
יתכן שחלם כי אינדיאנים מתנפלים עליו וקרא אותנו לעזרה.
חיכינו שיתעורר.
הוא התעורר עם קרני השמש הראשונות, הביט על רגליו ואמר:
"אילו שמתי את רגליי בלי לחשוב איך, היינו עכשיו בצרה. לא היינו יודעים לאן ללכת. ועכשיו, הודות לרגליים שלי, ברור לנו שצריך ללכת לכאן."
והוא הצביע בידו לכוון שממנו באנו אתמול.
אכלנו לחם ויצאנו לדרך.
הדרך הייתה מוכרת. סטפקה ממש פתח את פיו בהשתוממות. ובכל זאת אמר:
"מסע סביב העולם נבדל ממסעים אחרים שהכל חוזר ונשנה כפי שהאדמה היא עגולה."
מאחורנו שמענו חריקת גלגלים. סבא כלשהו נסע עם עגלה ריקה.
סטפקה אמר:

"למען מהירות המסע, וכדי לסוב את העולם מהר יותר, טוב יהיה לנסוע בעגלה הזו."
ביקשנו מסבא שיוביל אותנו. סבא טוב לב עצר את העגלה ואמר לנו לעלות.

נסענו מהר. לא עברה חצי שעה ו לפנינו כבר נראה פאסקי, הכפר שלנו. סטפקה פתח את פיו מפליאה ואמר:
"הנה כפר, ודומה בדיוק לכפר פאסקי שלנו. זה קורה בזמן מסע סביב לעולם."
אבל הוא הופתע עוד יותר כשהגענו לתחנת הרכבת וירדנו מהעגלה.
לא היה כל ספק - זו הייתה התחנה שלנו ובדיוק אז הגיעה לשם הרכבת. סטפקה לחש:
"ואולי כבר עברנו כל כדור הארץ?"
לילה גיחכה וגם אני צחקתי. ואז ראינו בתחנה את ההורים שלנו ואת סבתא שלנו. הם ירדו מהרכבת. ויחד אתם ראינו את האומנת שלנו, שבבכי דיברה אל ההורים.
רצנו אל ההורים.
הם צחקו בשמחה כשראו אותנו. האומנת אמרה:
"אוי ילדים, חשבתי שטבעתם אתמול באגם."
ולילה אמרה:
"אילו טבענו אתמול, לא היינו יכולים לצאת למסע סביב לעולם."
אמא קראה:
"מה אני שומעת! צריך להעניש אותם!"
סבתא הרימה מקל ואמרה:
"את תענישי את מינקה ובלילה אני אטפל."
אבל אבא אמר:
"הלקאה זו השיטה הישנה של החינוך. וזה גם לא מועיל. הילדים כבר הבינו איזה שטות הם עשו."
אמא נאנחה ואמרה:
"יש לי ילדים טיפשים. הם יוצאים למסע סביב העולם בלי לדעת לוח הכפל וגיאוגרפיה. איך אפשר כך!"
אבא אמר:

"לא מספיק לדעת גיאוגרפיה ולוח הכפל. כדי ללכת למסע סביב לעולם צריך להיות בעל השכלה גבוהה של חמש שנים לפחות. צריך ללמוד כל מה שלומדים שם, כולל קוסמוגרפיה. ואלה שיוצאים למסעות ארוכים בלי הידע הזה, חוזרים עם תוצאות שגויות, ויש להצטער על כך."

חזרנו הביתה. וישבנו לאכול. וההורים שלנו נהנו וצחקו כששמעו סיפורים שלנו על ההרפתקאות של אתמול.

ואמא סטפקה סגרה אותו במחסן ושם מגלה הארצות הגדול נשאר כל היום.

אבל למחרת אמא שלו שחררה אותו. ושוב התחלנו לשחק כאילו לא קרה דבר.

ועוד כמה מילים על טוזיק.

טוזיק רץ אחרי העגלה כל הזמן והתעייף מאוד.

כשחזר הביתה ניכנס למלונה ושם ישן עד הערב.

ובערב אכל, שוב נרדם, ומה שראה בחלום נשאר טמון באפילת הבלתי ידוע.